

Številka: Up-323/20-29
Up-448/20-27
Datum: 7. 12. 2023

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavnih pritožbah Vojka Planinca, Maribor, ki ga zastopa dr. Miha Šošić, odvetnik v Mariboru, na seji 7. decembra 2023

odločilo:

- 1. Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 17558/2019 z dne 23. 1. 2020 v zvezi s sklepom Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 12. 2019 in s sklepom Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019 se zavrne.**
- 2. S sklepom Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020 sta bili pritožniku kršeni pravici iz prvega odstavka 19. člena in 22. člena Ustave.**

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Zoper pritožnika je v času vložitve predmetnih ustavnih pritožb pred Okrožnim sodiščem v Mariboru tekel kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog po prvem in tretjem odstavku 186. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17 in 23/20 – KZ-1).
2. Pritožnik je najprej vložil ustavno pritožbo št. Up-323/20, s katero izpodbija sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 17558/2019 z dne 23. 1. 2020, sklep Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 12. 2019 in sklep Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019. Okrožno sodišče v Mariboru je po vložitvi

obtožnice s sklepom št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019 zoper pritožnika pod točko I izreka zavrnilo predlog državnega tožilca, da se zoper pritožnika odredi pripor iz razloga begosumnosti po 1. točki prvega odstavka 201. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 66/17 in 22/19 – v nadaljevanju ZKP), pod točko II izreka pa je zoper pritožnika odredilo pripor iz razloga ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP. Odločilo je, da se pripor začne izvrševati takoj, ko pritožnik prestane kazen devet mesecev zapora, izrečeno s pravnomočno sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017, ali takoj, ko naj bi se začel izvrševati morebitni pogojni odpust s prestajanja te kazni. Višje sodišče v Mariboru je s sklepom št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 12. 2019 zavrnilo pritožbo pritožnikovega zagovornika, Vrhovno sodišče pa je s sodbo št. XI Ips 17558/2019 z dne 23. 1. 2020 zavrnilo zahtevo za varstvo zakonitosti.

3. Pritožnik v ustavni pritožbi št. Up-323/20 zatrjuje kršitev 2. člena Ustave ter kršitve pravic iz 19., 20., 22., 25., 27., 28. in 29. člena Ustave ter 5. in 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP). Trdi, da postopek zoper njega ni bil pošten. Med drugim navaja, da ni zakonske podlage za odreditev pripora z odložnim rokom, kar naj bi pomenilo, da je bil pripor odrejen protiustavno in mu je bila s tem podana kršitev pravic iz 20. člena Ustave in 5. člena EKČP. Taka odreditev pripora naj bi bila v neskladju z zahtevami Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP), po katerih naj bi bil pripor zakonit le, če temelji na dovolj jasnih in predvidljivih pravilih, ki zadoščajo zahtevi po pravni varnosti.¹ Pripor z odložnim rokom, ki naj bi ga izoblikovala sodna praksa, tem zahtevam naj ne bi ustrezal, saj zanj ni zakonske podlage. Pritožnik tudi meni, da morajo biti pogoji za pripor podani v trenutku, ko se pripor zoper posameznika dejansko začne izvrševati. Sodišča naj bi to presojo napravila zgolj v trenutku odločanja o predlogu za odreditev pripora dne 3. 12. 2019, ko je bil pritožnik še na prestajanju kazni zapora, kar naj bi pomenilo, da pri odreditvi pripora niso ravnala v skladu z zahtevami iz prvega odstavka 20. člena Ustave.

4. Pritožnik je kasneje vložil še ustavno pritožbo št. Up-448/20, s katero izpodbija sklep Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020 in sklep Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020. Okrožno sodišče v Mariboru je s sklepom št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020 ugotovilo, da je pri pritožniku še vedno podan razlog ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP. Višje sodišče v Mariboru je s sklepom št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020 zavrnilo pritožbo pritožnika in njegovega zagovornika zoper prej navedeni sklep.

5. V ustavni pritožbi št. Up-448/20 pritožnik zatrjuje kršitev 2. člena Ustave ter kršitve pravic iz 19., 20., 22., 23., 25. in 34. člena Ustave ter 5. in 6. člena EKČP. Med drugim navaja, da sodišča od izdaje sklepa Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z

¹ Pritožnik se sklicuje na sodno prakso ESČP, med drugim na sodbi v zadevah *J. N. proti Združenemu kraljestvu* z dne 19. 5. 2016, in *Del Rio Prada proti Španiji* z dne 21. 10. 2013.

dne 3. 12. 2019, s katerim je bil zoper pritožnika pripor odrejen z odložnim rokom iz razloga ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP, pa do izdaje sklepa Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020, torej skoraj štiri mesece, niso preverjala, ali so pogoji za njegov pripor še vedno podani. Po mnenju pritožnika bi sodišča v skladu z drugim odstavkom 207. člena ZKP to morala storiti po preteku dveh mesecev od zadnjega sklepa o priporu. Sodišču prve stopnje pritožnik očita, da ob sicer pravilnem citiranju drugega odstavka 207. člena ZKP ni obrazložilo, zakaj je priporne razloge preizkušalo šele štiri mesece po izdaji zadnjega sklepa o priporu. Ustavno sporno situacijo naj bi sodišče poskušalo sanirati z ignoriranjem tega vprašanja, zato naj prvostopenjski sklep ne bi dosegal standarda obrazložene sodne odločbe iz 22. člena in prvega odstavka 23. člena Ustave. Podobno naj bi ravnalo tudi drugostopenjsko sodišče, ki naj bi zgolj na splošno navedlo, da je prvostopenjsko sodišče priporne razloge preizkušalo znotraj dvomesečnega roka od dneva, ko se je pripor zoper pritožnika začel izvrševati. Drugostopenjsko sodišče naj se ne bi opredelilo do očitkov obrambe, da je glede na jasno besedilo drugega odstavka 207. člena ZKP in pravico do osebne svobode treba priporne razloge presojudati v roku dveh mesecev od izdaje sklepa o priporu v skladu z zahtevami iz 22. člena Ustave, temveč je nanje odgovorilo zgolj pavšalno.

6. Pritožnik je z vlogo z dne 27. 5. 2020 dopolnil ustavno pritožbo št. Up-323/20 in Ustavnemu sodišču predlagal, naj to zadevo združi z zadevo št. Up-448/20.

7. V postopku preizkusa ustavnih pritožb je Ustavno sodišče v ustavni pritožbi št. Up-323/20 Okrožno sodišče z dopisom št. Up-323/20 z dne 1. 6. 2020 zaprosilo za podatke o tem, ali in kdaj je pritožnik začel prestajati pripor na podlagi izpodbijane sodbe in sklepov ter ali in kdaj je pritožnik začel prestajati oziroma je prestal kazen zapora po sodbi Okrožnega sodišča v Mariboru (št. I Ks 32496/2010 z dne 23. 12. 2019). Ustavno sodišče je z navedenim dopisom Okrožno sodišče zaprosilo tudi, naj mu v zvezi z zastavljenima vprašanjema pošlje vse listine, ki so bile poslana pritožniku in iz katerih bo razvidno, kdaj je pritožnik začel prestajati pripor na podlagi izpodbijane sodbe in sklepov oziroma kdaj je začel prestajati oziroma je prestal kazen zapora na podlagi prej navedene sodbe z dne 23. 12. 2019.

8. Iz odgovora Okrožnega sodišča v Mariboru št. XK 17558/2019-1328 z dne 9. 6. 2020 v zadevi št. Up-323/20 izhaja naslednje: (1) s sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 17558/2019 z dne 23. 1. 2020 v zvezi s sklepom Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 12. 2019 in s sklepom Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019 je bil zoper pritožnika odrejen pripor z odložnim rokom in je bil njegov začetek vezan na prenehanje izvrševanja kazni zapora, ki je bila pritožniku izrečena s sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 28046/2012 z dne 12. 10. 2017; (2) iz evidence zaprtih oseb na dan 3. 3. 2020 je izhajalo, da je pritožnik 3. 2. 2020 nastopil kazen zapora po sodbi Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 32946/2010, pri čemer je bil zoper pritožnika odrejen pripor in je bil njegov nastop odložen le za čas izvrševanja kazni zapora po sodbi Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017

v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 28046/2012 z dne 12. 10. 2017 oziroma za čas morebitnega pogojnega odpusta po navedeni sodbi, ne pa tudi za čas izvrševanja kazni zapora po kateri drugi sodbi; (3) Okrožno sodišče v Mariboru naj bi 5. 3. 2020 Zavodu za prestajanje kazni zapora (v nadaljevanju ZPKZ) posredovalo dopis, da je treba pritožnika z datumom 3. 2. 2020 namestiti v pripor v zadevi št. X K 17558/2019; (4) Okrožno sodišče v Mariboru naj bi od ZPKZ Maribor dne 9. 3. 2020 prejelo obvestilo, da je bil pritožnik v zadevi št. X K 17558/209 v pripor sprejet 3. 2. 2020; (5) iz evidence zaprtih oseb na dan 9. 6. 2020 naj bi bilo razvidno, da: a) je pritožnik od 22. 2. do 20. 5. 2019 prestajal kazen zapora na podlagi sodbe Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 28046/2012 z dne 12. 10. 2017; b) je bil pritožnik od 20. 5. do 5. 7. 2019 v priporu v zadevi št. X Kpr 17558/2019, c) je bil pritožnik od 5. 7. 2019 do 3. 2. 2020 ponovno na prestajanju kazni zapora, in sicer desetmesečne kazni zapora, ki mu je bila izrečena s sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 28046/2012 z dne 12. 10. 2017; č) od 3. 2. 2020 pa naj bi bil pritožnik v priporu na podlagi odločbe o priporu Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019; in d) iz navedene evidence z dne 9. 6. 2020 naj ne bi izhajalo, da je pritožnik začel prestajati kazen zapora po sodbi Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 32496/2010 z dne 23. 12. 2019.

9. Ker gre za istega pritožnika, ki je vložil dve, med seboj povezani ustavni pritožbi, ju je Ustavno sodišče obravnavalo skupaj.

10. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-323/20, Up-448/20 z dne 15. 6. 2020 ustavni pritožbi zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 17558/2019 z dne 23. 1. 2020 v zvezi s sklepom Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 12. 2019 in s sklepom Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019 (št. Up-323/20) in zoper sklep Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020 (št. Up-448/20) sprejelo v obravnavo, ker sta odpirali pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) je o sprejemu ustavnih pritožb obvestilo Vrhovno sodišče, Višje in Okrožno sodišče v Mariboru.

11. V postopku odločanja o ustavni pritožbi je Ustavno sodišče vpogledalo v spis Okrožnega sodišča v Mariboru št. X K 17558/2019.

B. – I.

12. Izpodbijane odločitve sodišč so bile izdane v postopku, v katerem se je odločalo o tem, ali je bil poseg v pritožnikovo pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave dopusten.

13. V obravnavani zadevi so sprejem ustavne pritožbe v obravnavo narekovala naslednja pomembna ustavnopravna vprašanja: 1) ali je za odreditev pripora z odložnim rokom obstajala dovolj določna zakonska pravna podlaga, 2) ali so sodišča v procesni situaciji oziroma konkurenci prestajanja kazni zapora in izvrševanja pripora z odložnim rokom ravnala v skladu z zahtevami iz prvega odstavka 20. člena Ustave, 3) ali so sodišča, ko so po uradni dolžnosti opravila periodični preizkus obstoja razlogov in pogojev za pripor z odložnim rokom, ravnala ustavnoskladno in 4) ali so sodišča pri presoji očitkov pritožnika v pritožbi, da sodišče obstoja pripornih pogojev in razlogov ni preizkušalo v skladu z drugim odstavkom 207. člena ZKP, ravnala v skladu z zahtevami iz 22. člena Ustave.² Ker drugih pomembnih ustavnopravnih vprašanj, ki bi presejala pomen konkretne zadeve, ustavni pritožbi ne odpirata, se je Ustavno sodišče pri presoji omejilo le na navedena vprašanja in drugih očitkov o zatrjevanih kršitvah ni presojalo.³

B. – II.

Ustavnopravna izhodišča

14. Ustava v prvem odstavku 19. člena vsakomur zagotavlja pravico do osebne svobode. V drugem odstavku istega člena pa določi dva splošna pogoja za omejitev te pravice: "Nikomur se ne sme vzeti prostost, razen [a] v primerih in [b] po postopku, ki ga določa zakon." Prvi pogoj, pod katerim je dopustno poseči v osebno svobodo posameznika, je glede pripora natančneje določen v prvem odstavku 20. člena Ustave. Ta določa, da "se sme oseba, za katero obstaja utemeljen sum, da je storila kaznivo dejanje, pripreti samo na podlagi odločbe sodišča, kadar je to neogibno potrebno za potek kazenskega postopka ali za varnost ljudi". Iz prvega odstavka 20. člena Ustave tako izhaja, da se za pripor zahtevajo 1) utemeljen sum, 2) sodna odločba in 3) neogibna potrebnost za potek kazenskega postopka ali varnost ljudi. Drugi pogoj iz drugega odstavka 19. člena Ustave pa zahteva, da se sme prostost omejiti samo po postopku, ki ga, upošteva ustavnoprocesna jamstva, določa zakon.⁴ "Določenost v zakonu" mora biti zagotovljena z natančno ureditvijo uporabe ukrepa, ki poleg predvidljivosti zagotavlja učinkovit pravni

² Presajo izpodbijanih pripornih aktov je Ustavno sodišče opravilo kljub ugotovitvi Vrhovnega sodišča v sodbi št. I Ips 32496/2010 z dne 25. 5. 2021, da se je od 3. 2. 2020 dalje zoper pritožnika izvrševala kazen zapora, izrečena s sodbo Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 32496/2010 z dne 23. 12. 2019.

³ Prim. odločbi Ustavnega sodišča št. Up-413/11 z dne 2. 4. 2013 (Uradni list RS, št. 37/13, in OdlUS XX, 14) in št. Up-551/19 z dne 13. 10. 2022.

⁴ Glej npr. odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 (Uradni list RS, št. 25/96, in OdlUS V, 40), 26. do 28. točka obrazložitve, št. U-I-219/12, Up-834/12 z dne 19. 12. 2012 (Uradni list RS, št. 15/13), 8. točka obrazložitve, in številne kasnejše odločbe.

nadzor ter ustrezna in učinkovita sredstva zoper njegovo zlorabo.⁵ Iz novejših ustavnosodne presoje med drugim izhaja, da kršitev zakonskih določb, ki urejajo postopek v pripornih zadevah, preraste v kršitev pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.⁶

15. Tudi v primeru pripora, ki ga sodna praksa poimenuje *pripor z odložnim rokom*, gre lahko le za pripor iz prvega odstavka 20. člena Ustave.⁷ Ustava namreč ni nameravala izčrpno urediti pripora, temveč ob izrecni določitvi temeljnih pogojev (utemeljen sum, sodna odločba, neogibna potrebnost za potek kazenskega postopka ali varnost ljudi) prepušča zakonski ureditvi, da taksativno določi nadaljnje pogoje, iz katerih bo dopustno odrediti pripor ob obstoju ustavnih pogojev. Ker pa je pravica do osebne svobode ob pravici do življenja najpomembnejša družbena vrednota ter za posameznika najpomembnejša dobrina,⁸ mora biti ureditev, ki omogoča poseg v to pravico, posebej natančno urejena z jasnimi in podrobnimi pravili, ki izključujejo možnost arbitrarnega ravnanja države. Zahteva po jasnosti in pomenski določljivosti predpisa pa ne pomeni, da morajo biti predpisi taki, da jih ne bi bilo treba razlagati, saj uporaba predpisov vedno pomeni njihovo razlago.⁹ Od kazenskih sodišč pa se zahteva restriktivna razlaga zakonskih določb, ki urejajo odvzem prostosti.¹⁰

16. Zahteva po sodni odločbi o priporu vključuje tudi ustavno določbo o enakem varstvu pravic (22. člen Ustave),¹¹ iz katere med drugim izhaja, da je obrazložena sodna odločba bistveni del poštenega sodnega postopka. Z njo mora sodišče na konkreten način in z zadostno jasnostjo opredeliti razloge, na podlagi katerih je sprejelo svojo odločitev.¹² Obrazložitev sodne odločbe je samostojna in avtonomna prvina pravice do poštenega sojenja, ki ga – v okviru pravice do enakega varstva pravic – zagotavlja 22. člen Ustave. Za zagotovitev človekove pravice do poštenega sojenja in za zagotovitev zaupanja v sodstvo je velikega pomena, da lahko stranka, še posebej, če v postopku ni bila uspešna, spozna, kakšni so bili razlogi za odločitev o njeni pravici, obveznosti oziroma obtožbi

⁵ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-25/95 z dne 27. 11. 1997 (Uradni list RS, št. 5/98, in OdlUS VI, 158), 63. točka obrazložitve.

⁶ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-603/21 z dne 26. 5. 2022, 13.–16. točka obrazložitve.

⁷ Ker je pripor ustavna kategorija posega v osebno svobodo posameznika, po vsebini ne gre za razlikovanje med "rednim in sodnim priporom oziroma priporom kot disciplinskim ukrepom". Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-755/04 z dne 20. 9. 2006 (Uradni list RS, št. 112/06, in OdlUS XV, 969), 15. točka obrazložitve.

⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-409/19, Up-1455/19 z dne 8. 12. 2022 (Uradni list RS, št. 7/23), 17. točka obrazložitve.

⁹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-144/19 z dne 1. 12. 2022 (Uradni list RS, št. 2/23), 24. točka obrazložitve.

¹⁰ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-219/12, Up-834/12, 11. točka obrazložitve.

¹¹ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-18/93, 70. točka obrazložitve.

¹² Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-147/09 z dne 23. 9. 2010 (Uradni list RS, št. 83/10).

zoper njo.¹³ Če njenemu pravnemu sredstvu ni ugodeno, mora biti iz obrazložitve sodišča razvidno, da se je sodišče z njenimi argumenti seznanilo in jih obravnavalo; tako stranka ne ostane v dvomu glede vprašanja, ali jih ni morda sodišče preprosto prezrlo.¹⁴ Ustrezna obrazložitev je hkrati tudi pogoj za preizkus razumnosti sprejete odločitve.¹⁵

17. Zadostnost obrazložitve v postopku, v katerem se preverja obstoj pogojev za pripor, je bistvena ne le zaradi ustavnoprocenih jamstev, zagotovljenih s pravico do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, temveč tudi zato, da ima posameznik uvid v konkretne razloge, ki po oceni sodišča utemeljujejo poseg v njegovo pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave. Konkretne okoliščine so namreč odločilne za presojo, ali je pripor, ki pomeni hud poseg v eno najvišje varovanih človekovih pravic, sploh dopusten.

Narava izpodbijanih sklepov

18. Pritožnik izpodbija pravnomočni sklep, s katerim je zunajobravnavni senat po vložitvi obtožnice zoper njega odredil pripor z odložnim rokom, in pravnomočni sklep, s katerim je zunajobravnavni senat v fazi po vložitvi obtožnice po uradni dolžnosti preizkusil obstoj pripornih razlogov in ugotovil, da ti še obstajajo. Pravna podlaga za izvrševanje pripora od vložitve obtožnice do izreka prvostopenjske sodbe je lahko le sklep o odreditvi ali podaljšanju pripora po vložitvi obtožnice (prvi in drugi odstavek 272. člena ZKP), vmesni ugotovitveni priporni sklepi (drugi odstavek 207. člena ZKP) pa imajo zgolj deklaratorno naravo; sporočajo, da je sodišče periodično (tj. na dva meseca) preverilo obstoj pripornih razlogov in da ni videlo razlogov za odpravo pripora, ki se izvršuje na podlagi sklepa o odreditvi ali podaljšanju pripora po vložitvi obtožnice. Vendar ni pomen ugotovitvenih sklepov z vidika pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave zato nič manjši kot pomen sklepov o odreditvi oziroma o podaljšanju pripora. Ker je lahko obdolženec po vložitvi obtožnice v priporu kar dve leti, je namreč ključno, da sodišče tudi v vmesnem času ustavnoskladno periodično preizkuša, ali so pogoji za pripor še podani in ali je trajanje pripora še v okviru razumnega časa.¹⁶ Zato tudi vmesni ugotovitveni sklepi ne smejo vsebovati stališč, ki bi pomenili kršitev človekovih pravic.

Presoja – Ustavna pritožba št. Up-323/20

19. Ob predstavljenih izhodiščih in trditvah pritožnika je Ustavno sodišče moralo najprej presoditi, ali so sodišča, ko so z odreditvijo pripora z odložnim rokom odločala o posegu v

¹³ Prim. sklep Ustavnega sodišča št. U-I-302/09, Up-1472/09, U-I-139/10, Up-748/10 z dne 12. 5. 2011 (Uradni list RS, št. 43/11, in OdlUS XIX, 22).

¹⁴ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-373/97 z dne 22. 2. 2001 (Uradni list RS, št. 19/01, in OdlUS X, 108).

¹⁵ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1381/08 z dne 23. 9. 2009 (Uradni list RS, št. 80/09).

¹⁶ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-139/22 z dne 11. 5. 2023 (Uradni list RS, št. 62/23), 18. točka obrazložitve.

pravico pritožnika do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave, ravnala ustavnoskladno. V konkretnem primeru gre za odreditev pripora, ki naj bi se začel izvrševati takoj, ko pritožnik prestane kazen devet mesecev zapora, izrečeno s pravnomočno sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017, ali takoj, ko naj bi se začel izvrševati morebitni pogojni odpust s prestajanja te kazni. Ustavno sodišče je moralo torej oceniti, ali je za takšno ravnanje sodišča obstajala dovolj določna in predvidljiva zakonska podlaga, torej takšna, da je zadostila zahtevam iz drugega odstavka 19. člena Ustave, in je bila tako izključena vsakršna možnost arbitrarnega ravnanja države. V nadaljevanju pa je moralo oceniti, ali so sodišča s tem, ko so presojo pogojev in razlogov za pripor z odložnim rokom opravila v trenutku odločanja o predlogu za odreditev pripora dne 3. 12. 2019, v času, ko je bil pritožnik še na prestajanju kazni zapora, ravnala v skladu z zahtevami iz prvega odstavka 20. člena Ustave.

20. ZKP ureja pripor v 200.–208. členu. Določa, da mora pripor trajati najkrajši čas¹⁷ ter da se odpravi takoj, ko prenehajo razlogi za njegovo odreditev.¹⁸ V prvem odstavku 201. člena ZKP so urejeni vsebinski pogoji za odreditev pripora.¹⁹ ZKP določa tudi, kdo je v kateri fazi postopka pristojen za odreditev in podaljšanje pripora na predlog državnega tožilca²⁰ oziroma za preizkus razlogov za pripor po uradni dolžnosti.²¹ Nadalje je v zakonu določeno, da je treba pripor odrediti s pisnim sklepom ter kakšna je njegova vsebina.²² Določeni so tudi rok za vročitev sklepa o priporu,²³ rok za pritožbo zoper sklep o priporu in organ, ki odloči o pritožbi,²⁴ rok za odločitev o pritožbi zoper sklep o priporu,²⁵ ravnanje preiskovalnega sodnika ob odvzemu prostosti,²⁶ posledice opustitve pouka po 4. členu ZKP,²⁷ ravnanje državnega tožilca po zaslišanju.²⁸ Določena so tudi podrobnejša pravila

¹⁷ Drugi odstavek 200. člena ZKP.

¹⁸ Tretji odstavek 200. člena ZKP.

¹⁹ To so utemeljen sum storitve kaznivega dejanja in begosumnost ali koluzijska oziroma ponovitvena nevarnost.

²⁰ To so preiskovalni sodnik po prvem odstavku 202. člena ZKP, zunajobravnavni senat po petem odstavku 202. člena ZKP, prvem stavku drugega odstavka 205. člena ZKP in prvem odstavku 207. člena ZKP ter senat Vrhovnega sodišča po tretjem stavku drugega odstavka 205. člena ZKP.

²¹ Za to je pristojen zunajobravnavni senat po drugem odstavku 207. člena ZKP.

²² Drugi odstavek 202. člena ZKP.

²³ Tretji odstavek 202. člena ZKP.

²⁴ Četrti odstavek 202. člena ZKP.

²⁵ Šesti odstavek 202. člena ZKP.

²⁶ Člen 203 ZKP.

²⁷ Člen 204 ZKP.

²⁸ Člen 204a ZKP.

za pripor pred vložitvijo obtožnice²⁹ in po njej³⁰ ter možnost odprave pripora v soglasju z državnim tožilcem.³¹

21. ZKP ne vsebuje podrobnejših pravil v zvezi z začetkom izvrševanja sklepa o priporu. Ker pa določbe ZKP o priporu pomenijo konkretizacijo 19. in 20. člena Ustave, je treba tudi pri razlagi vprašanj začetka izvrševanja sklepa o priporu upoštevati besedilo in domet teh ustavnih določb. Prvi odstavek 20. člena Ustave določa, da se (a) prostost lahko odvzame samo na podlagi (b) odločbe sodišča. Navedena ustavna določba tako razlikuje med odločbo sodišča in odvzemom prostosti – dejanskim izvrševanjem pripora na podlagi sodne odločbe. V drugem odstavku 20. člena Ustave je določeno, da mora biti ob priporu, najkasneje pa v 24 urah po njem, priprtemu vročena pisna, obrazložena odločba. Proti tej odločbi ima priprti pravico do pritožbe, o kateri mora sodišče odločiti v 48 urah. Pripor sme trajati samo toliko časa, dokler so za to dani zakonski razlogi, vendar največ tri mesece od dneva odvzema prostosti. Vrhovno sodišče sme pripor podaljšati še za nadaljnje tri mesece. Iz besedila drugega odstavka 20. člena Ustave je tako razvidno, da v njem določeni roki tečejo od odvzema prostosti dalje, ne pa od izdaje odločbe o priporu.

22. Tako kot Ustava tudi ZKP razlikuje med odreditvijo pripora s sodno odločbo in odvzemom prostosti na tej podlagi. Zakon rok za vročitev sklepa o priporu in s tem posledično tudi roka za pritožbo ter odločanje o pritožbi zoper sklep (tretji in četrti odstavek 202. člena ZKP), dolžnost dajanja pravnega pouka in zaslišanja (prvi in drugi odstavek 203. člena ZKP) ter dolžnost zagotoviti kontradiktornost s pripornim narokom (204.a člen ZKP) veže na odvzem prostosti oziroma privedbo pred preiskovalnega sodnika in ne na trenutek izdaje pripornega sklepa. Tudi podaljšanje pripora po vloženi obtožnici je mogoče samo, če je obdolženi v priporu, v nasprotnem primeru lahko državni tožilec predlaga samo odreditev pripora.³² Zakon torej ne določa, da bi se moral pripor začeti izvrševati s trenutkom njegove odreditve, tega pa ne zahteva niti Ustava. Zakon izrecno dopušča celo nasprotno, saj določa, da se pripor lahko odredi tudi zoper osebo, ki je na begu oziroma se skriva in ji zato sklepa o priporu ni mogoče takoj vročiti (1. točka prvega odstavka 201. člena ZKP).³³

²⁹ Člen 205 ZKP.

³⁰ Člen 207 ZKP.

³¹ Člen 206 ZKP.

³² Glej prvi in drugi odstavek 272. člena ZKP ter sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 25329/2021 z dne 11. 7. 2022.

³³ Glej tudi sodbo Vrhovnega sodišča št. XI Ips 60007/2011 z dne 27. 2. 2020, 9. točka obrazložitve: "[...] Ko je obtoženec na begu oziroma če se skriva, sodišču ni dosegljiv, zato je zoper njega treba odrediti pripor iz pripornega razloga begosumnosti po prvem odstavku 201. člena ZKP. [...] Obtoženec s skrivanjem povzroči nezmožnost vročitve tožilskega pripornega predloga ter se posledično s takšnim ravnanjem tudi odreče pravici do polne kontradiktornosti. Ta je v polni meri vzpostavljena naknadno, ko je obtoženec prijet, kar je bilo spoštovano tudi v konkretnem primeru."

23. Za preprečitev samovoljnega ravnanja organov oblasti pa je nujno, da se sklep o priporu izvrši čim prej, ko je to mogoče. Okoliščine, ki so zahtevale odreditev pripora, se namreč vmes lahko tudi tako spremenijo, da kljub formalno veljavnemu sklepu ni več vsebinskih pogojev za pripor. Če pa takojšnja izvršitev sklepa o priporu ni mogoča in je zato med izdajo in izvršitvijo sklepa časovna razlika, mora zakonska ureditev vsebovati varovalke, ki omogočajo pravočasno upoštevanje spremenjenih okoliščin. Gre za varovalke, ki zahtevajo, da se pogoji za pripor ponovno preizkusijo takoj, ko se sklep o priporu izvrši. To izhaja iz zahteve prvega odstavka 20. člena Ustave, po kateri mora biti pripor "neogibno potreben" in ki jo morajo upoštevati tako zakonodajalec pri nadaljnji konkretizaciji ustavnih pogojev za pripor kot tudi sodišča pri razlagi zakonskih določb.

24. Pripor z odložnim rokom je torej institut, ki ga je razvila sodna praksa ob razlagi določb ZKP o priporu. Kot je bilo že pojasnjeno, morajo biti tudi za pripor z odložnim rokom izpolnjeni vsi ustavni pogoji in zakonski razlogi. To pomeni, da morajo obstajati utemeljen sum storitve kaznivega dejanja ter vsaj eden od taksativno naštetih pripornih razlogov, pripor mora biti neogibno potreben za potek kazenskega postopka ali varnost ljudi, njegovo trajanje mora biti sorazmerno, s sodno odločbo pa ga mora, glede na fazo postopka, odrediti za to predviden sodni organ. Čeprav zakon izrecno ne določa, da se pripor lahko začne izvrševati tudi kasneje, po nastopu določenih okoliščin, dajejo veljavne zakonske določbe tudi za tak način izvršitve sklepa o priporu dovolj trdno in zanesljivo podlago, ki izključuje samovoljnost sodišč. Zahteva po določenosti pripora v zakonu, ki izhaja iz drugega odstavka 19. člena Ustave, je tako v ZKP spoštovana tudi v primeru odreditve pripora z odložnim rokom. Tako ne drži pritožnikov očitek, da zgolj zato, ker ZKP ne določa, da se mora sklep o priporu izvršiti takoj, zakon takšnega načina odreditve pripora ne dopušča. Prav tako ne drži pritožnikov očitek, da v zakonu naj ne bi bili določeni natančni pogoji za odreditev pripora z odložnim rokom. Zato odločitev sodišč, da se začne pripor izvrševati takoj, ko pritožnik prestane kazen devet mesecev zapora, izrečeno s pravnomočno sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017, ali takoj, ko naj bi se začel izvrševati morebitni pogojni odpust s prestajanja te kazni, ne pomeni kršitve pravice pritožnika do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.

25. Pripor z odložnim rokom je bil zoper pritožnika odrejen v času, ko je bil pritožnik še na prestajanju kazni zapora. ZKP ne ureja razmerja med izvrševanjem pripora in prestajanjem kazni zapora, temveč je to urejeno v Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 40/09, 109/12, 54/15 in 11/18 141/22 – v nadaljevanju ZIKS-1). Tretji odstavek 82. člena ZIKS-1, ki je bil veljaven v času odločanja v zadevi pritožnika, je določal: "Če je obsojencu, ki že prestaja kazen zapora, odrejen pripor ali mu je izrečen varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu, se prekine prestajanje kazni zapora po uradni dolžnosti." Navedena določba ureja le vprašanje izvrševanja pripora v razmerju do kazni zapora, ki jo posameznik že prestaja.³⁴ V primeru, da se zoper takega posameznika

³⁴ Prim. sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 32496/2010 z dne 28. 5. 2021.

v drugem postopku zahteva pripor, morajo sodišča, še preden bi se pojavilo vprašanje konkurence izvrševanja kazni zapora in pripora, presoditi, ali so res podani vsi zahtevani pogoji za njegovo odreditev. Sodišča morajo namreč upoštevati tudi to, da je priporne razloge begosumnosti, koluzijske ali ponovitvene nevarnosti iz prvega odstavka 201. člena ZKP v nekaterih primerih mogoče odpraviti tudi že s prestajanjem kazni zapora. Za oceno tega, ali in kdaj so priporni razlogi iz prvega odstavka 201. člena ZKP ter sorazmernost in neogibnost pripora podani kljub temu, da je tak posameznik na prestajanju kazni zapora, so odločilnega pomena konkretne okoliščine primera.

26. Zoper pritožnika je bil pripor z odložnim rokom odrejen po vložitvi obtožnice, tako da je bil rok za začetek njegovega izvrševanja vezan na konec izvrševanja kazni zapora po sodbi Okrajnega sodišča v Mariboru št. II K 28046/2012 z dne 7. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 28046/2012 z dne 12. 10. 2017 oziroma na morebitni pogojni odpust s prestajanja kazni zapora. Sodišči prve in druge stopnje³⁵ sta pri odločitvi o tem, da se zoper pritožnika odredi pripor z odložnim rokom, najprej izhajali iz sodne prakse Vrhovnega sodišča v zadevi št. XI Ips 24616/2018 z dne 7. 2. 2019. Menili sta, da tak način odločanja o odreditvi pripora ne posega v izvrševanje kazni zapora, saj naj bi šlo za odreditev pripora z odložilnim suspenzivnim učinkom. Obstoj ponovitvene nevarnosti kot enega izmed pogojev za odreditev pripora so sodišča ocenjevala med drugim tudi v luči že izrečenih kazni zapora na podlagi pravnomočnih obsodb za praviloma istovrstna kazniva dejanja (specialni povratnik). Zunajobravnavni senat pa je v sklepu z dne 3. 12. 2019 sklepanje o neogibnosti pripora zoper pritožnika vezal na čas, ko se zoper pritožnika ne bo več izvrševala kazen zapora, ki je bila pritožniku izrečena v drugem kazenskem postopku. Sodišče je najprej navedlo, da je bila pritožniku izrečena tudi kazen zapora na podlagi pravnomočne sodbe št. I Ks 32496/2010 z dne 17. 4. 2019. Nadalje pa je navedlo, da je iz te sodbe razvidno, da je bila pritožniku kazen eno leto in tri mesece zapora ter 1.000,00 EUR denarne kazni združena s kaznijo eno leto in štiri mesece zapora, ki mu je bila izrečena s sodbo tukajšnjega sodišča št. I K 32496/2010 z dne 28. 3. 2014, nakar naj bi mu bila izrečena enotna kazen dve leti in šest mesecev zapora ter 1.000,00 EUR denarne kazni. Ker iz zakonskih in podzakonskih aktov naj ne bi bilo razvidno, kdaj se bo kazen dve leti in šest mesecev zapora začela izvrševati, je začetek njenega izvrševanja ocenilo kot nepredvidljiv. Pod pogojem, da bi pritožnik že nastopil prestajanje kazni zapora na podlagi pravnomočne sodbe št. I Ks 32496/2010 z dne 17. 4. 2019, pa naj bi sodišče moralo oceniti, ali je pripor, ki je zoper pritožnika odrejen z odložnim rokom, še vedno potreben. Vrhovno sodišče je v izpodbijani sodbi št. XI Ips 17558/2019 z dne 23. 1. 2020 potrdilo stališči nižjih sodišč v zvezi z odreditvijo pripora z odložnim rokom. Navedlo je, da je Vrhovno sodišče že večkrat presodilo, da odreditev pripora z odložnim rokom, ki je vezan na datum izteka zaporne kazni, ni nezakonita. Ocenilo je, da taka odločitev tudi ni v nasprotju z Ustavo ali določbami EKČP. Vrhovno sodišče je presodilo, da je tak način odreditve pripora pritožniku lahko le v korist, nikakor pa mu ne more biti v škodo. V primeru, da bi sodišča

³⁵ Gre za sklepa Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019 in Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 12. 2019.

pripor zoper pritožnika odredila brez odložnega roka, bi se ta ukrep zoper njega namreč moral začeti izvrševati nemudoma. Vrhovno sodišče je sprejelo stališče, da bi se glede na tretji odstavek 82. člena ZIKS-1 pritožniku izvrševanje kazni zapora prekinilo po uradni dolžnosti, ker ima pripor prednost pred prestajanjem kazni zapora, kar pa bi zanj pomenilo, da bi bil deležen strožjega režima. Njegov status zapornika bi se spremenil v status pripornika brez ugodnosti, ki jih lahko uživajo posamezniki na prestajanju kazni zapora. Po oceni Vrhovnega sodišča je pritožnik zaradi odreditve pripora z odložilnim učinkom tako ostal v ugodnejšem režimu na prestajanju kazni zapora, pri čemer naj bi mu bila takoj, ne glede na odloženo izvrševanje pripora, dana tudi vsa dopustna pravna sredstva za izpodbijanje odrejenega pripora.

27. V trenutku izdaje sklepa o priporu niso bili izpolnjeni vsi pogoji za njegovo odreditev. V konkretni procesni situaciji pripor namreč ni bil neogibno potreben za zagotovitev varnosti ljudi, saj je ponovitveno nevarnost preprečevalo dejstvo, da je bil pritožnik na prestajanju kazni zapora. Po oceni sodišča naj bi namreč prestajanje kazni zapora bilo učinkovito zagotovilo za to, da pritožnik ne bo ponavljal kaznivih dejanj in s tem ogrožal varnosti ljudi. Sodišče pa je vseeno štelo, da mora izdati sklep o priporu, saj je ocenilo, da je v konkretnem primeru samo s priporom po koncu prestajanja kazni zapora oziroma morebitnem pogojnem odpustu mogoče zagotoviti legitimen cilj, tj. da varnost ljudi zaradi obstoja pritožnikove ponovitvene nevarnosti ne bi bila ogrožena. Sodišča so oceno o neogibnosti pripora torej vezala na čas, ko se zoper pritožnika ne bo več izvrševala kazen zapora, ki je bila izrečena v drugem postopku.

28. Sodišče obstoja neogibne potrebnosti pripora torej ni moglo utemeljiti v trenutku njegove odreditve, vendar pa je ugotovilo obstoj vseh drugih pogojev za odreditev pripora. Ugotovilo je tudi, da bo, glede na tedaj znana dejstva in okoliščine primera, izvršitev izdanega sklepa o odreditvi pripora neogibno potrebna v trenutku, ko pritožnik ne bo več na prestajanju kazni zapora. Takšen sklep je sodišče lahko sprejelo seveda le ob implicitni predpostavki, da se okoliščine, ki bi lahko vplivale na odreditev pripora, v tem času ne bodo spremenile. Ni protiustavno sklepanje, da lahko posamezne okoliščine, med drugim tudi tiste za oceno obstoja razloga ponovitvene nevarnosti, ob upoštevanju njihove narave, utemeljujejo sklepanje, da je njihov obstoj mogoče predvideti tudi za naprej in je tako pripor neogibno potreben za varnost ljudi. Bistveno za pripor z odložnim rokom namreč je, da bodo razlogi in pogoji za pripor v polnosti podani šele takrat, ko bo posameznik izpuščen iz zapora.³⁶ V konkretnih okoliščinah primera je bil tak sklep utemeljen. Glede na takšno utemeljitev Ustavno sodišče ocenjuje, da sodiščem ni mogoče očitati, da ob izdaji sklepa niso ravnala v skladu z zahtevami iz prvega odstavka 20. člena Ustave. Zato niso kršila pravice pritožnika do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.

29. Ker ustavna pritožba ni utemeljena, jo je Ustavno sodišče zavrnilo (1. točka izreka).

³⁶ Prim. sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 32496/2010 z dne 28. 5. 2021.

30. Po oceni Ustavnega sodišča je utemeljitev neogibne potrebnosti pripora vnaprej, na nedoločljivo točko v prihodnosti pod določenimi pogoji lahko sporna z vidika pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave. Treba je namreč upoštevati, da se lahko v času med izdajo in izvršitvijo sklepa o priporu okoliščine spremenijo v taki meri, da pogoji za odreditev pripora v času izvršitve sklepa ne bodo več izpolnjeni. Obstoj neogibnosti se namreč lahko presoja samo v času pred dejanskim začetkom izvrševanja pripora in ne za nedoločen čas vnaprej. Zato je lahko pripor, odrejen za nedoločen čas v prihodnosti, skladen s pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave samo, če v zakonu obstaja varovalka, ki ob prenehanju obstoja pripornih pogojev onemogoči izvršitev sklepa o priporu, in če sodišče v zakonu obstoječo varovalko razlaga ustavnoskladno. Ali so sodišča tem zahtevam zadostila, pa je predmet nadaljnje presoje te odločbe.

Presoja – Ustavna pritožba št. Up-448/20

31. Ob predstavljenih izhodiščih in trditvah pritožnika je Ustavno sodišče moralo oceniti, ali so sodišča ravnala v skladu z zahtevami iz prvega odstavka 19. člena Ustave, ko so po uradni dolžnosti na podlagi drugega odstavka 207. člena ZKP opravila preizkus obstoja pogojev za pripor, in ali je pritožnik na svoj pritožbeni očitek, da sodišče obstoja pripornih razlogov ni preizkušalo v skladu z zahtevo iz drugega odstavka 207. člena ZKP, torej po preteku dveh mesecev od zadnjega sklepa o priporu, temveč naj bi to presojo opravilo šele po štirih mesecih, dobil odgovor v skladu z zahtevami iz 22. člena Ustave.

32. Prvi odstavek 205. člena ZKP določa, da je oseba lahko *v priporu* po sklepu preiskovalnega sodnika največ mesec dni. Enomesečni rok iz te zakonske določbe torej omejuje čas dejanskega izvrševanja pripora. Navedeni rok tako teče od dejanskega začetka izvrševanja pripora in ne od odreditve pripora dalje. Tudi sodna praksa je že zavzela stališče, da se na predlog tožilca podaljšuje samo pripor, ki se dejansko izvršuje.³⁷ Pravna podlaga za izvrševanje pripora od vložitve obtožnice do izreka prvostopenjske sodbe pa je lahko le sklep o odreditvi ali podaljšanju pripora po vložitvi obtožnice (prvi in drugi odstavek 272. člena ZKP), ki ga izda zunajobravnavni senat. Na podlagi sklepa o odreditvi ali podaljšanju pripora po vložitvi obtožnice je lahko obdolženec v priporu kar dve leti. Tudi v tem primeru navedeni rok omejuje čas dejanskega izvrševanja pripora in teče od začetka njegovega izvrševanja in ne od njegove odreditve. Iz ZKP torej ne izhaja, da bi bilo treba podaljševati ali periodično preizkušati pripor z odložnim rokom, še preden se ta dejansko začne izvrševati. Takšna razlaga zakonskih določb ni v neskladju s pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave,

³⁷ Vrhovno sodišče je v sodbi št. XI lps 25329/2021 z dne 11. 7. 2022 pojasnilo, da se drugi odstavek 272. člena ZKP, ki določa možnost podaljšanja pripora po obtožnici, glede na zakonsko besedilo uporablja samo, če je obdolženec dejansko v priporu. Če se pripor, odrejen z odložnim rokom, še ni začel izvrševati, se predlog tožilca za podaljšanje pripora šteje za predlog za odreditev pripora po prvem odstavku 272. člena ZKP.

saj je v to pravico v polni meri poseženo šele z dejanskim izvrševanjem pripora in ne že z njegovo odreditvijo.

33. V celoti se zahteve iz 205. in 207. člena ZKP torej uporabljajo od trenutka, ko je obdolženec v priporu. Od tedaj se uporablja tudi drugi odstavek 207. člena ZKP, ki določa, da mora senat po preteku dveh mesecev od zadnjega sklepa o priporu tudi brez predloga strank preizkusiti, ali so še dani razlogi za pripor, in izdati sklep, s katerim ugotovi, da so razlogi za pripor še podani, ali pa pripor odpraviti.

34. Sodišči sta na podlagi preizkusa po drugem odstavku 207. člena ZKP ugotovili, da je pri pritožniku še vedno podan razlog ponovitvene nevarnosti po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP. Okrožno sodišče v Mariboru je v sklepu št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020 med drugim izhajalo iz dejstva, da se je pripor zoper pritožnika začel izvrševati 3. 2. 2020.³⁸ Tej ugotovitvi je v sklepu št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020 pritrdilo tudi Višje sodišče v Mariboru.³⁹ Glede na dan, ko se je pripor zoper pritožnika začel izvrševati, naj bi po oceni Višjega sodišča prvostopenjsko sodišče presojo pripornega razloga po 3. točki prvega odstavka 201. člena ZKP opravilo znotraj dvomesečnega roka.

35. Glede na prej navedene ugotovitve sodišča se je v konkretnem primeru pripor zoper pritožnika začel izvrševati 3. 2. 2020.⁴⁰ Pred tem je Okrožno sodišče v Mariboru pogoj za pripor preizkusilo s pravnomočnim sklepom št. I Ks 17558/2019 z dne 3. 12. 2019, s katerim je bil zoper pritožnika pripor odrejen, torej dva meseca pred dejanskim začetkom izvrševanja pripora. Zunajobravnavni senat je šele 31. 3. 2020,⁴¹ nekaj dni manj kot dva meseca po dejanskem začetku izvrševanja pripora in skoraj štiri mesece po zadnjem sklepu o priporu, prvič po uradni dolžnosti opravil periodični preizkus, ali so še dani razlogi in pogoji za pripor. To pomeni, da je bil pritožnik od 3. 2. do 30. 3. 2020 v priporu na podlagi dva meseca starega sklepa o priporu, ne da bi zunajobravnavni senat po uradni dolžnosti v tem obdobju kadarkoli preizkusil, ali so še dani pogoji za pripor. Čeprav drugi odstavek 207. člena ZKP zahteva, da zunajobravnavni senat po preteku dveh mesecev od zadnjega sklepa o priporu po uradni dolžnosti preizkusi obstoj pogojev in razlogov za pripor, je ta takšen uradni preizkus opravil šele po tem, ko so minili skoraj štirje meseci od zadnjega sklepa o priporu. Pritožnikov zagovornik je 6. 3. 2020 sicer vložil predlog za odpravo pripora.⁴² Zunajobravnavni senat Okrožnega sodišča v Mariboru je s sklepom št. I Ks 17558/2019 z dne 10. 3. 2020 predlog pritožnikovega zagovornika

³⁸ Glej 2. točko na 2. strani obrazložitve sklepa Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020.

³⁹ Glej 5. do 7. točko na 3. in 4. strani obrazložitve sklepa Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020.

⁴⁰ To dejstvo izhaja tudi iz I. št. 4786 in I. št. 4799 spisa Okrožnega sodišča v Mariboru št. X K 17558/2019.

⁴¹ Gre za sklep Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020.

⁴² Glej I. št. 4779 do 4781 spisa Okrožnega sodišča v Mariboru št. X K 17558/2019.

za odpravo pripora zavrnil.⁴³ Vendar to zunajobravnavnega senata ni razbremenilo njegove prej navedene obveznosti, da opravi preizkus po uradni dolžnosti.

36. Zahteva za *ex officio* preizkus pripornih razlogov po dveh mesecih kaže na to, da je zakonodajalec ocenil, da je pri tako intenzivnem posegu v pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave treba v takšnih časovnih obdobjih periodično preverjati vse pogoje in razloge za tak poseg. Zato pomeni drugi odstavek 207. člena ZKP konkretizacijo razlogov za pripor iz prvega odstavka 20. člena Ustave na zakonski ravni. Med temi pogoji je v konkretnem primeru posebej problematična neogibnost pripora, ki je sodišče v času odreditve pripora z odložnim rokom, kot izhaja iz 27. in 28. točke obrazložitve te odločbe, ni moglo popolnoma preveriti, ker je bil pritožnik še na prestajanju kazni zapora. Prvi odstavek 20. člena Ustave zato zahteva takšno razlago drugega odstavka 207. člena ZKP, ki preprečuje izvršitev sklepa o priporu z odložnim rokom, če v času, ko se pripor začne izvrševati, za to ne obstajajo več zakonski in ustavni pogoji. Po presoji Ustavnega sodišča je drugi odstavek 207. člena ZKP treba razlagati tako, da mora zunajobravnavni senat, če je bil odrejen pripor z odložnim rokom, tik pred dejanskim začetkom izvrševanja sklepa o priporu oziroma najkasneje ob dejanskem začetku izvrševanja sklepa o priporu preveriti, ali so še podani razlogi za pripor, in s tem ugotoviti neogibnost tega ukrepa v času, ko se sklep dejansko izvrši. Ob takšni razlagi je drugi odstavek 207. člena ZKP tista varovalka, ki zagotavlja ustavno skladnost instituta pripora z odložnim rokom.

37. Sodišča so v konkretnem primeru sprejela razlago drugega odstavka 207. člena ZKP, po kateri v primeru pripora z odložnim rokom zadostuje, da zunajobravnavni senat preveri nadaljnji obstoj razlogov za pripor dva meseca po začetku dejanskega izvrševanja sklepa o priporu. Zato so sodišča obstoj pogojev in razlogov za pripor preverjala 31. 3. 2020, ne pa tudi ob začetku dejanskega izvrševanja pripora 3. 2. 2020. Upošteva je obrazložitev iz prejšnje točke te odločbe, je takšna razlaga sodišč v neskladju z zahtevami iz prvega odstavka 20. člena Ustave in pomeni kršitev pravice pritožnika do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.

38. Poleg tega pritožnik utemeljeno opozarja še na dodatno kršitev človekove pravice, in sicer kršitev pravice iz 22. člena Ustave. Zagovornik pritožnika je v pritožbi z dne 8. 4. 2020 zoper sklep Okrožnega sodišča v Mariboru št. I Ks 17558/2019 z dne 31. 3. 2020 med drugim uveljavljal, da sodišče prve stopnje obstoja pripornih razlogov ni preizkušalo v skladu z drugim odstavkom 207. člena ZKP, torej po preteku dveh mesecev od zadnjega sklepa o priporu, temveč naj bi minili kar štirje meseci.⁴⁴ Višje sodišče v Mariboru je v zvezi s tem očitkom navedlo le, da je, glede na dan, ko se je pripor zoper obdolženca začel izvrševati, sodišče prve stopnje presojo pripornega razloga po 3. točki

⁴³ Glej l. št. 4788 do 4791 spisa Okrožnega sodišča v Mariboru št. X K 17558/2019.

⁴⁴ Glej 2. in 3. stran pritožbe z dne 8. 4. 2020.

prvega odstavka 201. člena ZKP opravilo znotraj dvomesečnega roka.⁴⁵ Ustavno sodišče ocenjuje, da je Višje sodišče v Mariboru upoštevne pritožbene očitke pritožnika v tej smeri zavrnilo brez konkretne vsebinske ocene. To pomeni, da je obrazložitev izpodbijanega sklepa Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020 v tem delu navidezna in ravni, zahtevane z 22. členom Ustave, ne dosega. Da je bilo takšno stališče tudi protiustavno, pa izhaja iz prejšnjih točk obrazložitve te odločbe.

39. Ob upoštevanju časovne oddaljenosti sklepa o odreditvi pripora, ki v konkretnem primeru ne more imeti več pravnih učinkov, in s tem ob upoštevanju narave izpodbijanih sklepov, je Ustavno sodišče svojo odločitev omejilo na ugotovitev kršitve človekovih pravic (2. točka izreka).

C.

40. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena in 47. člena v zvezi s prvim odstavkom 49. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka v zvezi s petim odstavkom 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnice in sodniki dr. Rok Čeferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Rajko Knez, dr. Špelca Mežnar, dr. Neža Šalamon Kogovšek, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Točko 1 izreka je sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Jaklič. Ustavno sodišče je 2. točko izreka sprejelo soglasno.

dr. Matej Accetto
Predsednik

⁴⁵ Glej 7. točko na 4. strani obrazložitve sklepa Višjega sodišča v Mariboru št. I Kp 17558/2019 z dne 11. 4. 2020.